“شينجياڭ جاقسى جەر” اتىنداعى يتالياعا ارنالعان بەينە ەكران اۋىس - كۇيىس ٴماجىلىسى وتكىزىلدى

“ارازدىقتى تاستاپ، شينجياڭنىڭ دامۋىنا جان - جاقتى، وبيەكتيۆ تۇردە قاراۋ كەرەك”

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **جىلىك جو** 11 - ايدىڭ 10 - كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. 11 - ايدىڭ 9 - كۇنى “شينجياڭ جاقسى جەر” اتىنداعى يتالياعا ارنالعان بەينە ەكران اۋىس - كۇيىس ٴماجىلىسى ۇرىمجىدە جانە ريمدە ٴبىر ۋاقىتتا وتكىزىلدى.

وسى رەتكى بەينە ەكران اۋىس - كۇيىس ٴماجىلىسىن شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونى جانە جۇڭگونىڭ يتالياداعى باس ەلشىلىگى، سونداي - اق يتاليانىڭ كەڭەس، قاۋىم ەكى پالاتاسىنىڭ سىرتقى ىستەر كوميتەتى بىرگە ۇيىمداستىرىپ وتكىزدى. يتاليا كەڭەس پالاتاسى سىرتقى ىستەر كوميتەتىنىڭ ٴتوراعاسى پەتروچەلي، قاۋىم پالاتاسى سىرتقى ىستەر كوميتەتىنىڭ ٴتوراعاسى فاسينو جەكە - جەكە ٴسوز سويلەدى. يتاليا پارلامەنتى، اقىلماندار قويماسى، دوس قايراتكەرلەر، جۇڭگولىق، شەتەلدىك اقپارات قۇرالدارى سياقتى ٴار سالانىڭ ۋاكىلدەرى ۇسىنىس بويىنشا ماجىلىسكە قاتىناستى.

اۆتونوميالى رايوننىڭ ورىنباسار ٴتوراعاسى ماڭلىك سەيىت سوزىندە بىلاي دەدى: جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنىڭ 18 - قۇرىلتايىنان بەرى پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، شينجياڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋدا جانە حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدا بۇرىن بولماعان تابىستارعا قول جەتكىزدى. الايدا ٴبىر مەزگىلدەن بەرى امەريكاداعى، باتىستاعى كەيبىر ەلدەردەگى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر شىندىقتى بۇرمالاپ، بۇيرەكتەن سيراق شىعارىپ، شينجياڭعا ساياتىن كەڭەس تاقىرىپتارىن قالاعانىنشا ورشەلەنە دابىرالادى. ٴىس جۇزىندە، حالىقارالىق، وتە - موتە، يتالياداعى كوپتەگەن ٴبىلىمدى ازاماتتار شينجياڭ ٴۇشىن ادىلدىگىن ايتتى. مىسالى، يتاليانىڭ ساياسي، قوعام جانە ەكونوميكا زەرتتەۋ ورنى، حالىقارالىق ديپلوماتيا زەرتتەۋ ورنى جانە ەۋرو - ازيا، جەر ورتا تەڭىزى زەرتتەۋ ورنى ورتالىعى بىرلەسىپ جاريالاعان «شينجياڭ: كۇردەلىلىكتى تانىپ، بەيبىتشىلىكتى تۇلعالاۋ» دەگەن باياندامادا شينجياڭنىڭ شىنايى جاعدايى جان - جاقتى وبيەكتيۆ تۇردە كورسەتىلدى. وسى رەتكى بەينە ەكران اۋىس - كۇيىس ٴماجىلىسى ارقىلى كوپشىلىكتىڭ شينجياڭنىڭ ناقتى جاعدايىنا بولعان تۇسىنىگىنىڭ ونان ارى تەرەڭدەي تۇسەتىندىگىنە سەنەمىز.

جۇڭگونىڭ يتالياداعى باس ەلشىسى لي جۇنحۋا بىلاي دەدى: جۇڭگوعا قارسى از ساندى كۇشتەر شينجياڭنىڭ ورنىقتىلىعى مەن جاراسىمدى دامۋىن كوڭىلى قالاماي، وتىرىكتى سۋداي ساپىرىپ، شينجياڭنىڭ وبرازىنا كۇيە جاعىپ، ۇلتتار ىنتىماعىن ٴبۇلدىرىپ، جۇڭگونىڭ دامۋىنا كەسە - كولدەنەڭ بولدى. ول مىنانى باسا دارىپتەدى: جۇڭگو ادامدىق ۇقىقتى دامىتۋدىڭ جۇڭگوشا جولىمەن جۇرۋدەن جازبايدى، ٴبۇل دۇنيەنىڭ دۇرىس جولى، ٴبىز بۇدان اۋىتقىماي جۇرە بەرەمىز.

پەتروچەلي جۇڭگو جاقتىڭ كوزقاراسىن قۇپتادى، ول بىلاي دەپ قارادى: حالىقارالىق قوعام ارازدىقتى تاستاپ، شينجياڭنىڭ دامۋىنا جان - جاقتى، وبيەكتيۆ تۇردە قاراۋى كەرەك. فاكتىلەر جۇڭگونىڭ شينجياڭدا اتقارىلعان قاتىستى ساياساتتاردىڭ زور ناتيجەگە قول جەتكىزگەندىگىن، شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق ىستەرىنىڭ تىڭ دامۋعا جانە العا باسۋعا يە بولعاندىعىن دالەلدەدى. ول الداعى ۋاقىتتا ورايىن تاۋىپ، يتاليا پارلامەنتى ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىن باستاپ شينجياڭعا ساپارلاي كەلۋدى ٴۇمىت ەتەتىندىگىن ٴبىلدىردى.

فاسينو مىنانى ٴبىلدىردى: جۇڭگونىڭ دامۋى جۇرتقا ايان، ٴبۇل شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق ىستەرىنىڭ دامۋىنا، العا باسۋىنا كەپىلدىك ازىرلەدى. ول شينجياڭنىڭ ٴدىني سەنىم ەركىندىگى سياقتى جاقتارداعى جاعدايلارىن ۇعىسۋدى جانە وسى ماسەلە جونىندە جۇڭگو جاقپەن تالقى ورىستەتۋدى ٴۇمىت ەتتى.

يتاليا جاق كوڭىل ٴبولىپ وتىرعان ماسەلەلەر جونىندە شينجياڭداعى زيالىلاردىڭ ۋاكىلدەرى، بۇرىنعى تاربيەلەۋ - باۋلۋ ورتالىعىنان وقۋ تاۋىسقان تاربيەلەنۋشىلەر، ايەلدەر ۋاكىلدەرى، ٴدىن سالاسىنداعى قايراتكەرلەر، سىرتقا شىعىپ جۇمىس ىستەۋشىلەردىڭ ۋاكىلدەرى بەينەبايانىس تاسىلىمەن ٴوز كەشىرمەلەرىنە ۇشتاستىرا وتىرىپ، شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىقتى قامتاماسىز ەتۋى، ٴدىني سەنىم ەركىندىگى سياقتى مازمۇندار جونىندە اۋىس - كۇيىس ورىستەتتى.

يتاليا جاقتىڭ ٴىشىنارا پارلامەنت مۇشەلەرىنىڭ حالىقارالىق كەيبىر كۇشتەردىڭ “سەنىمدى، قۇزىرلى” ينفورماتسيا كوزدەرى ارقىلى يەلەگەن شينجياڭنىڭ “شىنايى ادامدىق ۇقىق جاعدايىنا” قاتىستى ساندىراقتارىنا قاراتا، اۆتونوميالى رايوندىق حالىق ۇكىمەتىنىڭ اقپارات مالىمدەمەشىسى شۇي گۇيشياڭ مىنانى اتاپ كورسەتتى: بۇلاردىڭ ٴبارى جالعان ينفورماتسيا كوزدەرى، ٴبىر جاقتىڭ سوزىنە عانا سەنىپ، قاساقانا اراندىتۋ نەگىزىندە قۇرىلعان، مۇلدە شىندىق نەگىزى جوق، سارالاۋدان وتە المايدى. شينجياڭنىڭ شىنايى جاعدايى، ٴىسىرا، قانداي دەگەنگە شينجياڭدا تۇرمىس كەشىرىپ جاتقان ٴار ۇلت بۇقاراسى ٴسوز سويلەۋگە ەڭ ۇقىقتى. يتاليانىڭ كەڭەس، قاۋىم پالاتا مۇشەلەرىن قامتىعان ٴار سالا قايراتكەرلەرىن شينجياڭعا كەلىپ، سول جەردىڭ وزىندە ەكسكۋرسيالاۋعا، ساپارلاۋعا، ٴمان - جايدى تۇسىنۋگە ىقىلاسپەن ۇسىنىس ەتەمىز.

بەينە ەكران اۋىس - كۇيىس ماجىلىسىندە بەيىلى شينجياڭ ماقتاسى، پاميدورى سياقتى اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرىنەن مول ٴونىم العان كورىنىستىڭ، سونداي - اق ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ باقىتتى تۇرمىسىنىڭ بەينەجازباسى كورسەتىلدى.

اۆتونوميالى رايوندىق ساياسي كەڭەستىڭ ورىنباسار ٴتوراعاسى نۇرىم سمايىلقان اۋىس - كۇيىس جاساۋ ماجىلىسىنە قاتىناستى.

شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونى ماقتا جونىندە ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ٴماجىلىسىن اشتى

شينجياڭ ماقتاشىلارىنىڭ كىرىستەرىنىڭ ارتقاندىعى تۇراقتاندى

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى جىلىك جو 11 - ايدىڭ 10 - كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. ٴبىر مەزگىلدەن بەرى امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر “شينجياڭ از ۇلتتارى ماقتا ەگۋگە، جيناۋعا زورلانادى” دەپ جالا جاپتى ٴارى وسىنى سىلتاۋراتىپ شينجياڭ كاسىپورىندارىن قيسىنسىز جازالادى. ٴبۇل جونىندە شينجياڭنىڭ جەر - جەرىندەگى ماقتاشىلاردىڭ جانە ماقتا شارۋاشىلىعىمەن اينالىسۋشىلاردىڭ ايتارى بار. 11 - ايدىڭ 10 - كۇنى شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونى ۇرىمجىدە ماقتا جونىندە ارناۋلى اقپار جاريالاۋ ٴماجىلىسىن اشىپ، ٴمان - جايدى تاعى دا ايتىپ، تۇرعىنى قايتالاي دارىپتەدى.

اقپار جاريالاۋ ٴماجىلىسى اۆتونوميالى رايوندىق اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل - قىستاق مەڭگەرمەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى شۇي تاۋدى، شينجياڭ داشۇەسى زاڭ شۇەيۋانىنىڭ ورىنباسار باستىعى اركىن سامساقتى شينجياڭنىڭ ماقتا كاسىپ سالاسىنىڭ دامۋى جانە ەڭبەكپەن جۇمىستاندىرۋ جاعدايىن تانىستىرۋعا ناق مايدانعا ۇسىنىس ەتتى. اقسۋ ايماعى، تارباعاتاي ايماعى، بايىنعولىن موڭعول اۆتونوميالى وبلىسى سياقتى جەرلەردەن كەلگەن 6 نەگىزگى ساتى بۇقارا ۋاكىلى بەينەبايانىس ٴتاسىلى ارقىلى وزدەرىنىڭ ەڭبەككە سۇيەنىپ باقىتتى تۇرمىس جاراتقان حيكايالارىن ٴبولىستى.

ەڭ الدىمەن، شايار اۋدانى تارىم اۋىلىنىڭ ماقتاشىسى ٴامار تۇرعۇن سوزگە شىقتى. سول كۇنى ول ٴوز ٴۇيىنىڭ ماقتا اتىزىندا تۇرىپ، ٴوزىنىڭ ماقتا ەگۋ كەشىرمەسىن باياندادى. “ۇيىمىزدە 1900 مۋ ماقتا اتىزى بار، ىلگەرىندى - كەيىندى 3 تراكتور جانە ٴبىر ماقتا جيناۋ ماشيناسىن ساتىپ الدىق، وسى اۋىل شارۋاشىلىق ماشينالارىنىڭ بارىنە مەملەكەتتەن قوسىمشا قاراجات بەرىلدى”. ٴامار: ماشينانىڭ ارقاسىندا 1900 مۋ جەردەگى ماقتا ٴبىر اپتاعا جەتپەي جينالىپ بولدى، - دەدى.

ساۋان قالاسى كونەساۋان قالاشىعىنىڭ ماقتاشىسى اۋتجان قۇراحۇن وتباسىنىڭ 80 مۋ ماقتا اتىزىنىڭ احۋالىن قول تەلەفون APPى ارقىلى كەز كەلگەن ۋاقىتتا بىلۋگە بولادى. ول بىلاي دەدى: “عىلىمي ەگۋگە سۇيەنگەندىكتەن، ماقتامىزدىڭ بىرلىك مۋ باسىنداعى ٴونىمى بۇلتىرعىدان 70 — 80 كيلوگرام ارتتى”.

ەلىمىزدەگى نەگىزگى ماقتا ٴوندىرىس ٴوڭىرى رەتىندە، سوڭعى جىلدارى شينجياڭنىڭ ماقتاسى ماشينالاندىرىپ، زەردەلەلەندىرىپ، كولەمدەندىرىپ ەگۋدى جانە جيناۋدى جۇزەگە اسىردى. شۇي تاۋ بىلاي دەپ تانىستىردى: بيىل شينجياڭ ماقتاسىنىڭ ٴتۇسى، ۇزىندىعى سياقتى كورسەتكىشتەرى بۇلتىرعى سايكەس مەزگىلدەگىدەن زور كولەمدە ارتىپ، ماقتانىڭ ساپاسى وتكەن جىلداعىدان كورنەكتى جاقساردى. سوڭعى مەزگىلدە مەملەكەت پەن اۆتونوميالى رايوننىڭ قاتىستى ساياساتتارىنىڭ رەتتەۋ - مەڭگەرۋىندە تۇقىمدى ماقتانىڭ ساتىپ الۋ باعاسى ٴار كيلوگرامى 10 يۋاننان استامعا بىرتىندەپ تۇراقتانىپ، ماقتانىڭ مۋ باسىنداعى ورتاشا تازا كىرىسى 1500 يۋاننان اسىپ، ماقتاشىلاردىڭ كىرىستەرىنىڭ ارتقاندىعى تۇراقتاندى.

شينجياڭ ماقتاسىنىڭ ٴوندىرىسى مەن دامۋى ەگىنشى وتباسىلارى مەن ماقتا توقىماشى جۇمىسشىلارىنىڭ جانە ولاردىڭ وتباسى مۇشەلەرىنىڭ تىرشىلىگىن قامتاماسىز ەتىپ، ولاردىڭ تۇرمىسىن جاقسارتىپ، جەرگىلىكتى ورىننىڭ كەدەيلىكتەن جويىلۋىنا وراسان زور ۇلەس قوستى. اقسۋ حۋافۋ ٴتۇستى توقىما شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ جۇمىسشىلارى پاتىگۇل تۇرسۇن مەن گۇلنيسا اباش بىلاي دەدى: امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر شينجياڭ كاسىپورىندارىن جازالاپ، ٴبىزدى ەڭبەك ۇقىعىمىزدان ايىرىپ، ٴبىزدىڭ باقىتتى تۇرمىسىمىزدى بۇلدىرۋگە ۇرىندى، بۇعان ٴبىز استە جول بەرمەيمىز.

اركىن سامساق بىلاي دەدى: شينجياڭداعى ٴار ۇلت ەڭبەككەرلەرى ٴوز قالاۋىمەن جۇمىستانادى، ٴوز كۇشتەرىنە سۇيەنىپ كاسىپ تاڭدايدى، باس بوستاندىعى، سالت - سانا، ادەت - عۇرپى، ٴدىني سەنىمى، ەڭبەككە قاتىستى ۇقىعى سياقتىلار تۇگەلدەي زاڭنىڭ قورعاۋىندا بولادى. شينجياڭنىڭ ەڭبەكپەن جۇمىستاندىرۋدى قامتاماسىز ەتۋى جانە ونىڭ امالياتى جۇڭگونىڭ نەگىزگى زاڭىنا، زاڭدارىنا ۇيلەسەدى، حالىقارالىق ەڭبەكشىلەر جانە ادامدىق ۇقىق ولشەمىن اتقاردى، شينجياڭداعى ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ باقىتتى تۇرمىس كەشىرۋ كۇشتى تىلەگىنە ساي كەلەدى، بۇكىلدەي سىنناننان وتە الادى.

كوپشىلىك مىنالاردى ٴبىلدىردى: امەريكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر قالاي كۇيە جاقسا دا، جالا جاپسا دا، شينجياڭنىڭ گۇلدەنىپ دامۋى اياق الىسىن بوگەي المايدى، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ ىنتىماقتى، دوس، ٴوزارا كومەكتەسەتىن، بىرگە العا باساتىن اسا تاماشا جاعدايىن دا وزگەرتە المايدى.

(باسى 1 - بەتتە)

2011 - جىلى شينجياڭنىڭ توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەرىن قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۋ قابىلەتىن جوعارىلاتۋ ٴۇشىن، مەملەكەتتىك مادەني ەسكەرتكىشتەر مەكەمەسى شينجياڭ مۇراجايىندا توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەرىن قورعاۋ مەملەكەتتىك مادەني ەسكەرتكىشتەر مەكەمەسىنىڭ ٴتۇيىندى عىلىمي زەرتتەۋ بازاسى شينجياڭ قىزمەت پۋنكتىن قۇرۋدى ۇيعاردى. 10 جىلدان بەرى، جۇڭگو جىبەك مۇراجايى توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەرىن قورعاۋ كاسىپتىك سالاسى مەن دارىندىلار قوسىنى قۇرىلىسى جاعىنداعى جەتەكشىلىك رولىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، شينجياڭ مۇراجايىنىڭ مول توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەرى بايلىعىنا سۇيەنىپ، شينجياڭعا توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەرىن قالپىنا كەلتىرەتىن، قورعايتىن ٴبىر توپ دارىندىلاردى تاربيەلەپ بەردى.

ٴبۇل كۇندەرى شينجياڭ مۇراجايىنىڭ قالپىنا كەلتىرۋ قىزمەتكەرلەرى مادەني ەسكەرتكىشتەردى قالپىنا كەلتىرۋ جوباسىن جاساۋ، مادەني ەسكەرتكىشتەردىڭ اسىلگى تۇلعاسىن قالپىنا كەلتىرۋ، مادەني ەسكەرتكىشتەردى قالپىنا كەلتىرۋ ارحيۆىن جازۋ، مادەني ەسكەرتكىشتەردى قالپىنا كەلتىرۋ مالىمەتىن جازۋ جانە مادەني ەسكەرتكىشتەردى تەكسەرۋ، وعان تالداۋ جاساۋ سياقتى قاتىستى قىزمەتتەردى دەربەس ورىنداي الاتىن بولدى. “وسى جىلدارى شينجياڭ مۇراجايىنىڭ توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەرىن قالپىنا كەلتىرۋ قابىلەتى كورنەكتى جوعارىلادى، وسى جولعى سيلىق تاريحي سەرپىلىس بولىپ تابىلادى”. اۆتونوميالى رايوندىق مادەنيەت، ساياحات مەڭگەرمەسى مادەني ەسكەرتكىشتەردى باسقارۋ باسقارماسىنىڭ باستىعى لي جۇن بىلاي دەدى: مادەني ەسكەرتكىشتەردى قالپىنا كەلتىرۋدىڭ استارىندا مادەنيەت تامىرىن ۇلاستىرۋ جاتىر، ٴبۇل مادەنيەت مۇرالارىنىڭ ۇزىلمەي جالعاسۋىنا دەم بەرىپ، جۇڭحۋا دستەمەلەرىن ۋاقىت ۇزارعان سايىن جاڭارتا تۇسەدى.

ونەرلىنىڭ ىسكەر قولى مادەني ەسكەرتكىشتەردى ۋاقىت پەن كەڭىستىكتەن ٴوندەي وتكىزدى

شينجياڭ قاشقار ايماقتىق مۇراجايىندا ساقتالعان توقىما بۇيىمدارىن قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۋ نىسانى 2017 - جىلى 10 - ايدا باستالعان. شينجياڭ مۇراجايى توقىما بۇيىمدار گرۋپپاسىنداعى قالپىنا كەلتىرۋشى ۇستازدار 3 جىل ەڭبەكتەنىپ، تاريحتىڭ سان وزگەرىسىن باستان كەشكەن وسى جىبەك جولىنداعى گاۋھارلاردىڭ اجارىن قايتا اشتى.

11 - ايدىڭ 4 - كۇنى ٴتىلشى شينجياڭ مۇراجايى مادەني ەسكەرتكىشتەردى عىلىم - تەحنيكالىق قورعاۋ ورتالىعىنىڭ توقىما بۇيىم گرۋپپاسىنا بارعاندا، كوركەمونەرشىنىڭ قىزمەت ۇيىنە كىرىپ بارعانداي سەزىندى، ەرەكشە ۇلكەن جىلجىمالى جۇمىس ۇستەلىنىڭ اينالاسى ٴتۇرلى - ٴتۇستى قۇرالدارعا، كەزدەمەلەرگە، بوياۋلارعا تولعان.

33 جاستاعى ما يەجىن وسى اراداعى توسەلگەن قالپىنا كەلتىرۋشى ۇستاز، 11 جىلدىق توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەردى قالپىنا كەلتىرۋ تاجىريبەسى بار. “22 مادەني ەسكەرتكىشتىڭ ىشىندە 10 كيىم بار. جىلى وتە ۇزاق بولعاندىقتان، ٴبۇلىنۋ، ٴوڭۋ، بۇكتەتىلۋ، توزۋ، قۇرت جەۋ سياقتىلاردىڭ زالالى وتە اۋىر ەكەن، كوپتەگەن كيىمدەردىڭ اسىلگى بەينەسىن كورۋگە كەلمەي قالىپتى”، - دەدى ما يەجىن.

سۇڭ داۋىرىندەگى ٴبىر جولاقتى جىبەك شاپان توزىپ ۇگىلىپ كەتىپتى. ۇزاق جىلداردا شۇرىق - شۇرىق تەسىك بولىپ كەتكەن كيىمنىڭ تەك ٴبىر جەڭى عانا قالىپتى. “ٴبىر جاقسىسى، اسىلگى تىگىس ٴجىبى جۋانداۋ ەكەن، قالعان تىگىس جىبىنە قاراپ، ونىڭ اسىلگى بەينەسىن تۇجىرىمداعان بولدىق”، - دەدى ما يەجىن.

بەينە نارەستەنى كۇتكەندەي اسا ەپپەن جۋىپ، تۇزۋلەگەننەن كەيىن، قالپىنا كەلتىرۋشى ۇستاز ىستارمەن كەمشىل بولىكتەرىن تولىقتادى. ىستاردىڭ ساپاسى مەن رەڭى مادەني ەسكەرتكىشتىڭ اسىلگى تۇلعاسىمەن بارىنشا جۋىق بولۋى كەرەك، تىستىق كەزدەمەنى ساتىپ الۋعا بولادى، الايدا بوياۋ قالپىنا كەلتىرۋشى ۇستازدىڭ “ەرەن ونەرىن” سىنايدى. “الدىمەن ۇلگىنى بوياپ، رەڭىن از - ازدان رەتتەگەننەن كەيىن، ۇلكەن كەزدەمەنى بويايمىز. ٴبىر توقىما بۇيىمدى قالپىنا كەلتىرۋ ٴۇشىن، بوياۋعا، ەڭ تەز بولعاندا، ٴبىر اپتا ۋاقىت كەتەدى”، - دەدى ما يەجىن.

قالپىنا كەلتىرۋشى 4 ۇستاز 4 اي ەڭبەكتەنۋ ارقىلى سۇڭ داۋىرىندەگى وسى حۋاڭۋ كيىمنىڭ كوركىن قايتا كورسەتتى، ەشقانداي جاماعان بەلگى كورىنبەيدى، مۇنىڭ قۇپيالىعى نەدە؟ ما يەجىن ٴبىر جاپىراق جۇپ - جۇقا كىرەپ كەزدەمەنى الىپ، ەپپەن شاشتان دا جىڭىشكە جىبەك ٴجىپتى سۋىرىپ، ينەگە وتكىزدى. “كىرەپ ٴجىپ وتە جىڭىشكە، ونىڭ ۇستىنە مادەني ەسكەرتكىشپەن رەڭى بىردەي، مادەني ەسكەرتكىشتى قالپىنا كەلتىرگەندە ٴسال نازار اۋدارماساق، ٴجىپتى تابا المايمىز، مادەني ەسكەرتكىشتى قالپىنا كەلتىرگەندە، ٴسوز جوق، بار زەيىندى سالۋ كەرەك”.

سولتۇستىك سۇڭ داۋىرىنە ٴتان ورنەكتى جىبەكپەن جۇرندالعان ەكى تۇرعىن ماتالى شاپان قاشقار ايماقتىق مۇراجايىداعى ەرەكشە قۇندى اسىل، قولونەرى ەرەكشە كۇردەلى بولعاندىقتان، قالپىنا كەلتىرۋشى 4 ۇستاز قيىندىعى اسا جوعارى قالپىنا كەلتىرۋ جۇمىسىن ٴبىر جىلدان استام ۋاقىت جۇمساپ ورىنداپ بولعان. 80 - جىلداردىڭ، 90 - جىلداردىڭ تۇلەگى بولعان وسى قالپىنا كەلتىرۋشى ۇستازدار ىسكەر قولدارىمەن جىبەك جولىنداعى 22 اسىل بۇيىمنىڭ كەلبەتىن قايتا كورسەتتى.

ساقتالعان بۇيىم كورمەگە قويىلىپ، قالپىنا كەلتىرۋ جەتىستىگى جەدەل ايگىلەندى

قالپىنا كەلتىرۋ جۇمىسى اياقتاسىمەن، وسى تۇپتاعى قۇندى مادەني ەسكەرتكىشتەر قاشقار ايماقتىق مۇراجايىندا كورمەگە قويىلىپ، كورەرمەندەرمەن جۇزدەسىپ، زاماندار بويى شاڭ استىندا قالعان جىبەك جولى اسىل بۇيىمى جۇرتتى تاڭ قالدىردى.

“بۇرىن قورعاۋ تەحنيكاسىنىڭ مەشەۋلىگىنەن شينجياڭنىڭ توقىما بۇيىمداردى قورعاۋ ٴتاسىلى وتە العاشقى دەڭگەيدە بولدى، جايشىلىقتا تەك جاي عانا جۋىپ، تۇزۋلەپ بولعان سوڭ، قويماعا قويىپ ساقتايتىن. قازىر قالپىنا كەلتىرۋ، قورعاۋ دەڭگەيى جوعارىلادى، قالپىنا كەلتىرىلگەن مادەني ەسكەرتكىشتەردى ٴبىز تەز ارادا كورمەگە قويىپ، مادەني ەسكەرتكىشتەردى قورعاۋ جەتىستىگىن دەرەۋ قوعامدىق ونىمدىلىككە اينالدىرۋعا مۇمكىندىك جاسايمىز”، - دەدى لي جۇن.

2017 - جىلى 7 - ايدا شينجياڭ مۇراجايى العاش تاپقىرلاعان «ەپتى ساۋساقتار، تولىسقان ونەر — شينجياڭنىڭ مادەني ەسكەرتكىشتەردى قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۋ جەتىستىگى كورمەسى» اشىلدى، كورمەدە جىبەك جولىنىڭ شينجياڭ بولىگىنەن قازىپ الىنعان ٴارى قالپىنا كەلتىرىلىپ، قورعالعانىنان كەيىنگى سارا مادەني ەسكەرتكىشتەردەن 130 داناسى / تىزبەگى جينالدى، شينجياڭنىڭ مادەني ەسكەرتكىشتەردى قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۋ قىزمەتىنىڭ كەزەڭدىك جەتىستىگىن بەينەلەگەن وسى ۇلكەن كورمە كەزىندە شەكارا قالادا تاماشالاۋدىڭ قىزۋ ورلەۋىن كوتەردى.

لي جۇن بىلاي دەپ تانىستىردى: توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەرىن قورعاۋ مەملەكەتتىك مادەني ەسكەرتكىش مەكەمەسىنىڭ ٴتۇيىندى عىلىمي زەرتتەۋ بازاسى شينجياڭ قىزمەت پۋنكتى قۇرىلعان 10 جىلدان بەرى ىلگەرىندى - كەيىندى شينجياڭ مۇراجايىندا ساقتالعان سامپۇل ەجەلگى قابىرىنان قازىپ الىنعان توقىما بۇيىمدارىن قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۋ نىسانى (1 - مەرزىم)، (2 - مەرزىم)، شينجياڭ قاشقار ايماقتىق مۇراجايىندا ساقتالعان توقىما بۇيىمدارىن قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۋ نىسانى، شينجياڭ حوتان ايماعى كەريا اۋداندىق مۇراجايىندا ساقتالعان قازبا توقىما بۇيىمدارى مادەني ەسكەرتكىشتەرىن قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۋ نىسانى سياقتى كوپتەگەن نىساندارىن ورىنداپ، جالپى 300 نەشە مادەني ەسكەرتكىشتى قورعاپ، قالپىنا كەلتىردى. “قالپىنا كەلتىرىلگەن وسى مادەني ەسكەرتكىشتەر ىلگەرىندى - كەيىندى تۇگەلدەي كورمەگە قويىلدى”، - دەدى لي جۇن.

سونىمەن قاتار شينجياڭ مۇراجايى تاعى باستاماشىلدىق رولىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، ٴارقايسى ايماق، وبلىستاعى مۇراجايلاردىڭ قالپىنا كەلتىرۋ جۇمىسىن ورىستەتۋىنە بەلسەنە كومەكتەسىپ، ايماق، وبلىس، قالالارعا 5 قالپىنا كەلتىرۋشى ۇستاز تاربيەلەپ، تۇتاس شينجياڭنىڭ توقىما بۇيىمدارىن قالپىنا كەلتىرۋ، قورعاۋ دەڭگەيىن جاپپاي جوعارىلاتتى.

شينجياڭ مۇراجايى مادەني ەسكەرتكىشتەردى عىلىم - تەحنيكالىق قورعاۋ ورتالىعىنان ٴتىلشى ادەمى جاسالعان جىلتىر، كەسلاتاسىز قوبديشانى كوردى. ما يەجىن ٴوزىنىڭ قىزمەتتەسىمەن بىرگە دەربەس زەرتتەپ جاساعان وسى ٴبىر توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىش قوبديشاسىنا پاتەنت ۇقىعىن ٴوتىنىش ەتىپ جاتقانىن ايتتى. “قازىر قالپىنا كەلتىرۋ مەن كورمەگە قويۋدى بىرلەستىرۋ بارعان سايىن جيىلەۋدە. ٴبىز زەرتتەپ جاساعان كورمەگە قويۋ مەن ساقتاۋ ٴبىر تۇلعالانعان وسى قوبديشاعا قالپىنا كەلتىرىلگەن توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشىن سالساق، ٴارى كورمەگە قويۋعا، ٴارى ساقتاۋعا دا بولادى. نازىك توقىما بۇيىم مادەني ەسكەرتكىشتەرىن ارىلى - بەرىلى ‘كوشىرىپ ٴجۇرۋ’ قاجەتسىز”.

“شينجياڭنىڭ مادەني ەسكەرتكىشتەردى قالپىنا كەلتىرۋ دەڭگەيىنىڭ جوعارىلاۋىنا بايلانىستى ٴتيپتى دە كوپ قۇندى مادەني ەسكەرتكىش ‘جاندانىپ’، قويمادا شىرت ۇيقىدا جاتۋدان كورمە زالىنا قويىلىپ، اناعۇرلىم جاندى تاسىلمەن بايىرعى جىبەك جولىنداعى ٴار ۇلتتىڭ ارالاسۋ، سىڭىسۋ، توعىسۋ تاريحىن باياندااپ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ورتاق رۋحاني مەكەنىن قۇرۋدا ٴتيپتى زور رول اتقاردى”، - دەدى يۋي جيۋڭ.

جۇڭگو شينجياڭ ماماندارى ينتەرنەت جەلىسىندە شينجياڭدىق چياۋمين باۋىرلاستارعا، شەتەلدە وقىپ جاتقان وقۋشىلارعا ىندەتتەن ساقتانۋ - تىزگىندەۋ بىلىمدەرىنەن لەكسيا جاسادى

“وتان قۇدىرەتتى سۇيەنىشىمىز، تىرەگىمىز”

انار بۇلت / شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **ميهرگۇل عوپۇر** 11 - ايدىڭ 10 - كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. 11 - ايدىڭ 10 - كۇنى تۇستەن كەيىن جۇڭگونىڭ ستانبۇلدا تۇراتىن باس كونسۋلحاناسىنىڭ ۇسىنىسىمەن، شينجياڭ سىرتپەن بىرلەسكەن دوستىق قوعامى شينجياڭ اۋرۋدىڭ الدىن الۋ - تىزگىندەۋ ورتالىعىنىڭ ماماندارىمەن سايكەسىپ، بەينەبايانىس تاسىلىمەن ستانبۇلداعى شينجياڭدىق چياۋمين باۋىرلاستارعا جانە وندا وقىپ جاتقان وقۋشىلارعا جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتىنەن ساقتانۋ - تىزگىندەۋ بىلىمدەرىنەن لەكسيا جاسادى.

“جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋسىنىڭ وزگەرگەن ۆيرۋس تاياقشاسى ۇزدىكسىز پايدا بولىپ، ىندەتتىڭ ورشۋىندە اناعۇرلىم كوپتەگەن انىقسىزدىقتار تۋدىردى”، “تاباندى تۇردە قولدى ٴجيى جۋۋ، ماسكى تاعۋ، ۇنەمى اۋا اۋىستىرۋ”، “ادام ٴجيى توپتاساتىن الەۋمەتتىك ورىندارعا بارماۋ، جەكە باسىندىق ساقتانۋ - قورعانۋ شارالارىن، ٴسوز جوق، ويداعىداي ىستەۋ”... شينجياڭ اۋرۋدىڭ الدىن الۋ - تىزگىندەۋ ورتالىعىنىڭ اعا شيپاگەرى ماحمۇتجان قۇربان جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋستىڭ تارالۋ جولدارى جانە ودان ساقتانۋ - تىزگىندەۋدە كوڭىل بولۋگە ٴتيىستى ىستەر جونىندە تانىستىرۋ جاساپ، شەتەلدەگى قىزمەتشىلەرگە ساقتانۋ - قورعانۋ جونىندە ۇسىنىستار قويدى.

جۇڭگونىڭ ستانبۇلدا تۇراتىن باس كونسۋلحاناسىنىڭ ورىنباسار باس كونسۋلى ۋ جيان ستانبۇلداعى شينجياڭدىق چياۋمين باۋىرلاستارعا جانە وندا وقىپ جاتقان وقۋشىلارعا ورىستەتىلگەن كونسۋل - چياۋمين باۋىرلاستار ىستەرى قىزمەتىن، وتە - موتە، ىندەت مەزگىلىندە ىندەتتەن ساقتانۋ جونىندە كەڭەس بەرۋ جانە “سالاماتتىق سومكە” سياقتى ىندەتتەن ساقتانۋ زاتتىق ماتەريالدارىمەن قامداۋ جاعدايىن تانىستىردى.

ٴوزارا ىقپالداسۋ ساتىندە لەكسياعا قاتىناسقان چياۋمين باۋىرلاستار جانە وندا وقىپ جاتقان وقۋشىلار جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس ۆاكسيناسىن ەگۋدە كوڭىل بولۋگە ٴتيىستى ىستەر سياقتىلار جونىندە ماماندارمەن پىكىر اۋىستىردى ٴارى باس كونسۋلحانانىڭ كوپتەن بەرى كوڭىل بولگەندىگىنە، قولداعاندىعىنا، سونداي - اق مامانداردىڭ تارتىمدى لەكسياسىنا العىستارىن ٴبىلدىردى. “جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتى تۇتانعاننان بەرى باس كونسۋلحانا بىزگە كوڭىل ٴبولىپ، قامقورلىق جاساپ، ٴار جاقتاعى قيىنشىلىقتارىمىزدى جويىپ، ٴبىزدى ماسكى، ساقتانۋ - قورعانۋ بۇيىمى، ليانحۋا چيڭۋن كاپسۋلى سياقتى ىندەتتەن ساقتانۋ زاتتىق ماتەريالدارىمەن قامدادى، ٴبىز بۇدان ايرىقشا جىلۋلىق سەزىندىك. وتان قۇدىرەتتى سۇيەنىشىمىز، تىرەگىمىز، ٴبىز ىندەتتى جەڭەتىندىگىمىزگە سەنىمدىمىز”، - دەدى ستانبۇل داشۋەسىندە وقىپ جاتقان وقۋشى ٴپاريدا ماحمۇت.

ستانبۇلداعى 50دەن استام شينجياڭدىق چياۋمين باۋىرلاستار جانە وندا وقىپ جاتقان وقۋشىلار وسى رەتكى لەكسيانى ينتەرنەت جەلىسىندە كوردى.